

Na lov v rožnatem

V Galeriji Ivana Groharja je na ogled razstava likovnih del aktualnega prejemnika Groharjeve štipendije, slikarja Mita Gegiča, z naslovom Hranilec si. Z ukradenim glasom.

IGOR KAVČIČ

Škofja Loka – Pravzaprav v nadaljevanju zapisano lahko začnem s citatom Boštjana Sokliča iz Loškega muzeja, kustosa aktualne razstave Mita Gegiča v Galeriji Ivana Groharja, o kateri bo tu tekla beseda. Takole zapiše v zaključni misli k predstavljenim slikarjevim delom: »Razstava Hranilec si. Z ukradenim glasom. vizualnega umetnika Mita Gegiča je vrhunski primer angažirane umetnosti z izrazitim družbenim in socialnim nabojem, ki nas pretrese in napelje h kritičnemu razmišljanju o temnih platen ustroja sodobnega sveta. Odkriva nam lastno situacijo in terja od nas, da odgovornost zanjo tudi prevzamemo.« Mar zapisano lahko sploh še bolj nazorno pojasni slikarjev umetniški instinkt za današnji čas in nam hkrati ponudi prvi namig za obisk galerije?

Sprejet med Ločani

A vendarle, bodimo še enkrat aktualni. Omenjena razstava ima še prav poseben

namen, saj se z njo predstavlja prejemnik Groharjeve štipendije za leto 2023. Štipendijo namreč vsako leto za delovanje in pretekle dosežke enemu svojih članov namenijo v Združenju umetnikov Škofja Loka. Tokrat je to slikar Mito Gegič, ki sicer prihaja s Ptuja, v Škofji Loki pa živi in ustvarja od leta 2007. Zanimivo, da je bil njegov mentor na Akademiji za likovno umetnost še en škofjeloški slikar, Herman Gvardjančič. Mito Gegič se je v poldrugem desetletju uveljavil na likovni sceni tako v slovenskem prostoru kot na tujem.

Da gre za odličnega umetnika, ki bi si štipendijo zaslužil tudi že kakšno leto prej, je v duhovitem tonu poudarila do nedavnega predsednica združenja, slikarka Maja Šubic, Mito Gegič pa se je ob tem zahvalil tako članom umetniškega sveta za izkazano priznanje kot Občini Škofja Loka za ateljejske prostore, v katerih lahko ustvarja, še posebno pa ženi, slikarki Tini Dobrajc, za podporo in potrpljenje. »Počasčen sem, da so me v

lokalnem prostoru sprejeli medse. Zame je pomembno priznanje, da me v Škofji Loki vidijo kot del svojega, zdaj tudi mojega kulturnega prostora. Hkrati pa naj dodam, da štipendija, slikarju, ki je samostojni delavec v kulturi, in glede na to, da nagrad za vizualno umetnost ni ravno veliko, pride še kako prav.« je povedal Mito Gegič, ki je v Galeriji Ivana Groharja prvič razstavljal pred desetimi leti.

Sredinec ustaljenim vzorcem

Kot ob predstavitvi avtorja poudari Soklič, gre za vidnejšega predstavnika slovenskega tako imenovanega postmedijskega slikarstva. »Mito Gegiča v navednicah vidim kot 'renesančnega človeka atomske dobe', ni le slikar, ampak je dejansko kompleksna umetniška osebnost, ki se poleg slikanja ukvarja še z multimedijo, grafičnim oblikovanjem, fotografijo, soustvarjanjem žanrskega podkasta ...« Tokrat predstavlja izbor novejših del iz zadnjih dveh let.

»Pri delih, ki so na ogled,

Mito Gegič je prejemnik Groharjeve štipendije za leto 2023. / Foto: Igor Kavčič

sem se koncentriral predvsem na moški aspekt avtoritete, tradicije, tudi nasilja. Kakor koli obrnem, v vseh figurah, ki se pojavijo na slikah, so bolj ali manj prisotni fantje, največkrat pravi 'kerlici' ali pa lovci. Gre za neki specifični dialog med avtoriteto in prejemnikom v nekem okolišju.« poudari umetnik, pretežno rožnate barvne odtenke pa označi kot umetniško izjavo. »Barva je kulturno in tekstualno pogojen medij in se iz prostora v prostor spreminja. V galeriji jo vidim drugače kot v ateljeju, če pa jo postavim v zgodovinski kontekst, ima še bistveno več obrazov in značajev. 'Pink' barve ne želim

pojasnjevati, saj želim, da ljudje v galerijo pridejo s svojo 'prtljago' in jo sami 'razpakirajo'. Mi je pa vsekakor zabavno videti, kako se mogoče bolj tradicionalni moški kremžijo in zvijajo ob tej barvi, ki je sopostavljena ob nasilju ali neki tradiciji.« Gegič s tem ponuja nekačen uvod v rušenje ustaljenih vzorcev v družbi.

Na ogled je enajst del tako večjih formatov kot miniaturnih, ki običajno delujejo kot osnutki za večja dela. Na nekaterih delih predstavlja tudi orožje, s katerim simbolizira ubijanje, ali pa lovske opazovalnice, ki so simbol nadzora. »Gre za neke vrste analizo odnosa

med plenilcem in plenom, ki ga je mogoče aplicirati na različna polja življenja in družbe,« poudarja Soklič; da gre za družbeno kritičnega in angažiranega umetnika. »Slikar nam predoča neka stanja, do katerih se moramo opredeliti, hkrati pa postavi ogledalo tradicionalnim vzorcem, seveda v kontekstu nasilja, ki se predstavlja iz generacije v generacijo s povsem etabliranimi in povsem družbeno sprejetimi vzorci. Čeprav gre za nasilje.« Gre skratka za razstavo, ki nagovarja. Na ogled bo do 14. julija, v sredo, 19. junija, ob 16. uri pa bo po razstavi vodenje z umetnikom in kustosom.

Ta nora osemdeseta

Škofja Loka – V petek, 7. junija, ob 20. uri bodo zvezde nad Škofjeloškim gradom drugačne. Prislunhile bodo nepozabnemu večeru, ki ga pripravlja Glasbeno društvo Crescendo iz Škofje Loke. Tokrat bosta Mešani pevski zbor Crescendo in Simfonični orkester Crescendo pod taktirko dirigenta Žige Kerta ob številnih pevskih solistih in instrumentalistih prepletala čarobnost glasbe iz osemdesetih let. Na koncertu z naslovom Ta nora 80-a vas bosta oba že več kot desetletje uveljavljena glasbena in pevska sestava skozi aranžmaje izbranih skladateljev popeljala v čas, ko so ustvarjali Bon Jovi, Sting, Abba in mnogi drugi. »Želite ponovno doživeti tako imenovano zlato dobo pop glasbe? Se spominjate prvih ljubezenskih balad in plesnih hitov, ob katerih ste se zabavali do jutranjih ur? Ta koncert vam ponuja priložnost, da se ponovno prepustite čarom tega časa,« med drugim sporočajo iz Glasbenega društva Crescendo. Vstopnice so že v predprodaji na www.mojekarte.si. Več informacij na www.crescendo.si ali info@crescendo.si. Njihovi koncerti na Škofjeloškem gradu so običajno razprodani.

Branje za ta čas

V založbi Beletrina so pripravili pet knjižnih naslovov – tri prevodna dela, roman domačega avtorja in ponatis slovenske klasike.

IGOR KAVČIČ

Kranj – Pisatelj Dušan Čater se štiri leta po romanu Ekstradeviško tokrat predstavlja s tematiko splavarjenja v Savinjski dolini, od koder avtor tudi prihaja. V romanu spremljamo zgodbo družine Habermann, natančneje pripoved o rivalstvu bratov Maksa Albina in Friderika, sinov splavarskega gospodarja in veleposestnika Hermana Habermann; ta izhaja iz rodu, ki se že več generacij ukvarja s trgovanjem z lesom. Prvorojenec Maks Albin se namerava poročiti s Heleno, ki pa se po naključju zaplete tudi z mlajšim bratom Friderikom, ko se ta za kratek čas vrne s službenja vojaščine, da bi se udeležil prav bratove poroke. Nenevaden ljubezenski trikotnik se tako stopnjuje in zapleta do vožnje bratov s splavom do Beograda. Le kako se bo razpletel? Pisatelj tokrat uporablja starinsko obarvan, celo rahlo povzdignjen jezik, ki nas takoj ponese v

preteklost, obenem pa mu ravno ta omogoča ohranjanje rahlo hudomušnega in sproščenega tona pripovedi, tako značilnega za Dušana Čatra.

Z romanom Potujoče gledališče se v prevodu Matije Komel Snobj predstavlja hrvaški pisatelj Zoran Ferić. Gre za obsežno in večplastno družinsko sago življenja avtorjevih prednikov po očetovi in materini strani, ki je usodno prepletena z dogajanjem v hrvaški in evropski zgodovini 20. stoletja. Gledališče deluje kot metafora za oder, na katerem se pokaže zgodovina v vsej svoji veličastni nezaprnosti, bogastvo dogajanja, dialogov, premislekov in ironičnih komentarjev pa pred nami gradi veličasten in nepozaben roman.

Roman Internat ukrajinskega pisatelja Serhija Žadana, ki sta ga prevedla Janja Lubej Vollmaier in Primož Lubej, se osredotoča na vojno v Donbasu leta 2015 in predstavlja vojno izkušnjo žensk, otrok in moških,

v izvirniku pa je izšel leta 2017. Dogajanje poteka v treh zimskih dneh, ko mora Paša svojega 13-letnega nečaka Saša vzeti iz internata in ga pripeljati domov. Šola, ki jo obiskuje, je namreč tarča napadov in zato postaja vse nevarnejša. Da bi se Paša prebil skozi mesto, traja ves dan. Ko se z nečakom vračata, sta priča številnim spopadom, eksplozijam min, paravojaškim skupinam, rutinam, obupanim ljudem. V knjigi ne gre za opise vojnih prizorov kot takih, marveč za slikanje vzdušja, ki ga povzroča vojna, in prikazovanje soočanja posameznika s samim seboj.

Hotel sem opisati je naslov zbirke esejev enega največjih poljskih pesnikov vseh časov, Zbigniewa Herberta (1924–1998). Knjigo sta prevedli Jana Unuk in Jasmina Šuler Galos, v njej pa najdemo izbrane eseje iz njegovih osrednjih esejističnih zbirk. Barbar v vrtu (1962) nas popelje po različnih slikovitih evropskih mestih, kot sta

Siena in Arles, najbolj pa se zadržuje v srednjem veku in renesansi, Tihožitje z žvalo (1993) se ukvarja z različnimi fenomeni, na primer z razcvetom in popularnostjo tulipanov ter holandskimi slikarji, Labirint ob morju (2000, izdan posthumno) pa prinaša predvsem razmisleke o antični kulturi in pohajkovanju po Grčiji oziroma Sredozemlju.

Ob 40. obletnici izida romana Severni sij Draga Jančarja, enega izmed najbolj nagrajevanih, uveljavljenih in prevajanih slovenskih avtorjev, je pri Beletrini izšel mesto Maribor na začetku leta 1938, torej neposredno pred začetkom druge svetovne vojne. Tja zaradi poslovnih razlogov pripotuje Josef Erdman, ki čaka na srečanje,

medtem pa ga terra incognita vse bolj srka vase kot nekakšna past. Tava od trafike s časniki ob mostu do šepajoče poštarice, ki ji odda brozjavko, popiva z »božjim človekom« Fedjatinom in Ivanom Glavino, »prekucuhom kar tako«, zblizati pa se mora tudi z nenavadno lepo Margerito Samsa. Ne le nje, tudi drugim se vse bolj nagibajo tla pod nogami in zdi se, da se utegnejo spet izravnati, če bodo le dovolj popili. V zmedu se nekateri skušajo orientirati tako, da se oklepajo novih znanstvenih dognanj in sodijo sočloveka po obliki njegove lobanje. V tem trpkem okolju živi tudi ljubezen, samosvoja vrtinčasta sila, a ji ne kaže najbolje – takšni v harlekinski opravi sredi propadajočih abesinskih barak.